

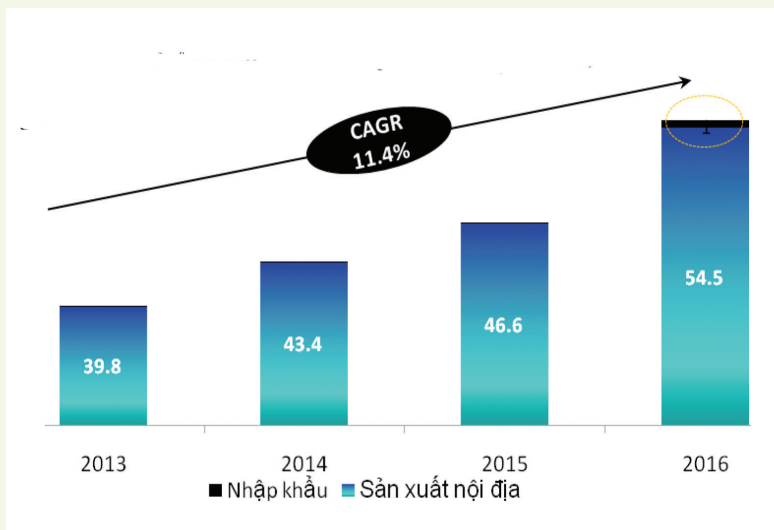
THỊ TRƯỜNG HEO VIỆT NAM:

Bao giờ trở về thời kỳ hoàng kim?

Trong giai đoạn từ tháng 11/2016 đến 7/2017, các trại heo tại Việt Nam đã gặp rất nhiều khó khăn và thử thách khi giá heo xuất chuồng giảm mạnh. Các nhà quan sát cho rằng, nguyên nhân sâu xa chính gây ra thực trạng hiện tại có liên quan đến việc suy giảm mạnh nhập khẩu từ phía Trung Quốc. Tuy nhiên, trong khi ngành chăn nuôi heo của Trung Quốc đang tái cấu trúc để có thể đứng vững trong môi trường cạnh tranh quốc tế và giảm sự phụ thuộc vào việc nhập khẩu thịt heo, một câu hỏi vẫn còn bỏ ngỏ cho thị trường Việt Nam: Giá heo xuất chuồng có trở về giai đoạn hoàng kim hay không?

Ipsos Business Consulting (IBC) đã thu thập và phân tích một cách toàn diện các dữ liệu tiêu thụ heo nội địa trong quá khứ và xuất khẩu tiểu ngạch lẫn chính ngạch, mà nhờ đó có thể tiếp tục dự đoán và tìm hiểu các xu hướng có thể ảnh hưởng đến tổng nguồn ra. Tiếp đó, IBC thảo luận vấn đề khủng hoảng thừa cung và các ảnh hưởng của nó trong năm 2016, bằng dữ liệu sơ cấp và thứ cấp, với nhiều chuyên gia trong ngành cũng như với các trang trại nuôi heo lớn.

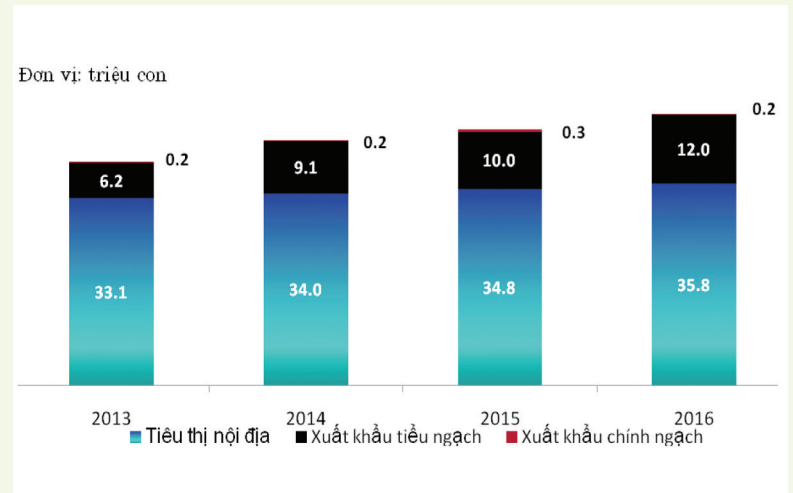
Tổng nguồn cung giai đoạn 2013 - 2016

Tổng đàn heo thịt Việt Nam, 2013 - 2016 (Đơn vị: triệu con)

Đối với tình hình sản xuất nội địa, tổng số lượng heo thịt của Việt Nam tăng chậm dần đều, từ 39,85 triệu con tới 54,46 triệu con trong 3 năm 2013 - 2016. Lượng thịt heo nhập khẩu chiếm thị phần rất nhỏ trong tổng nguồn cung ở Việt Nam. Tuy nhiên, lượng thịt heo nhập khẩu tăng trưởng đột biến từ 5.482 tấn năm 2015 đến 40.872 tấn năm 2016, và chiếm tỷ trọng 1,06% trong tổng nguồn cung heo thịt năm 2016. Việc tăng sản lượng nhập khẩu thịt heo do việc xóa bỏ thuế nhập khẩu thịt heo theo Hiệp định thương mại tự do Việt Nam - EU (EVFTA) và Cộng đồng kinh tế ASEAN (AEC) vào đầu năm 2016.

Tổng Nguồn Ra Thị Trường Giai Đoạn 2013-2016

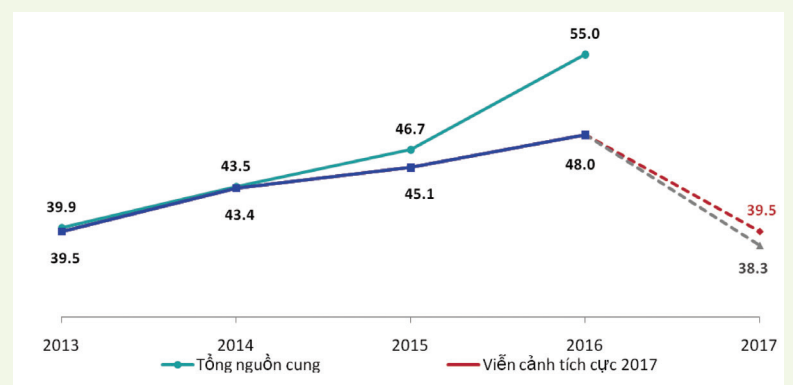

Tổng nguồn cung heo thịt ra thị trường, 2013 - 2016

Trong tổng nguồn cung ra thị trường từ năm 2013 - 2016, tiêu thụ nội địa là yếu tố thúc đẩy chính cho sự tăng trưởng. Xuất khẩu heo dưới dạng thịt xẻ chính ngạch đi Hồng Kông và Malaysia chỉ chiếm phần nhỏ trong tổng nguồn cung heo Việt Nam ra thị trường, vào khoảng 15.000 - 20.000 tấn trong giai đoạn 2013 - 2016.

Xuất khẩu heo hơi tiểu ngạch đi Trung Quốc qua đường biên giới tăng mạnh trong ba năm vừa qua. Cụ thể, sản lượng xuất khẩu sang Trung Quốc đạt gần khoảng 12 triệu con năm 2016, tương đương mỗi ngày xuất đi khoảng 33.000 con. Nguồn cung heo nội địa của Trung Quốc bị thiếu hụt trầm trọng, ảnh hưởng một phần bởi Kế hoạch 5 năm - cải tổ quy mô và di dời trang trại nuôi heo ra khỏi khu vực thương mại và đông dân cư - của Bộ Nông nghiệp Trung Quốc. Vì vậy, các thương lái Trung Quốc đã tích cực thu mua heo hơi Việt Nam, và dẫn đến sự tăng đột biến của giá thịt heo hơi Việt Nam tại trại trong hai năm qua.

2017: Nhìn sâu hơn về thị trường

So sánh giữa nguồn cung và nguồn ra thị trường, 2013 - 2017 (Đơn vị: triệu con)

Ghi chú:

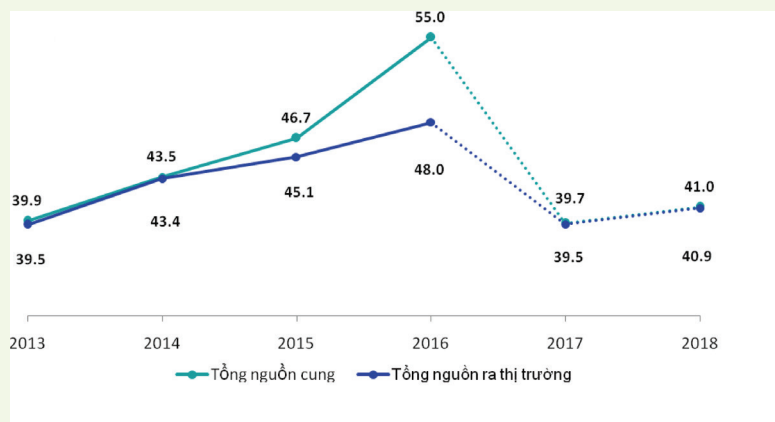
Biểu đồ được vẽ để minh họa sự thiếu cân bằng giữa tổng nguồn cung và tổng nguồn ra thị trường của số heo thịt Việt Nam

Từ giữa năm 2016, giá heo hơi tại trại giảm mạnh nhất trong lịch sử và chạm mức thấp nhất với giá 25.000 đồng/kg vào tháng 4/2017. Bà Lê Hoàn Ánh Mai, chuyên viên tư vấn nông nghiệp IBC, trưởng nhóm nghiên cứu, nhận định: “Yếu tố dẫn đến giá heo rớt thê thảm là do khủng hoảng thừa cung”. Bà Ánh Mai cũng cho biết thêm: “Những nguyên nhân chủ yếu dẫn đến tình trạng trên là do tốc độ tăng trưởng nhanh của nguồn cung cộng với việc thương lái Trung Quốc đột ngột ngừng thu mua heo. Nhiều trang trại nhỏ lẻ và trang trại tư nhân đã phải tạm ngừng chăn nuôi heo hoặc giảm đàn nái, trong khi đó, các trại nuôi theo mô hình khép kín vẫn tiếp tục kinh doanh.”

Sau quá trình thảo luận chuyên sâu với các chuyên gia trong ngành, bà Ánh Mai đánh giá tình hình thị trường hiện tại để đề xuất những trường hợp có thể xảy ra cho năm 2017:

Viễn cảnh tích cực: Xuất khẩu heo hơi theo đường tiểu ngạch ước tính vào khoảng 2,41 triệu con trong năm 2017, và giảm 80% so với tổng số xuất khẩu tiểu ngạch trong năm 2016. Ipsos ước tính khoảng 104.750 con dư thừa.

Viễn cảnh tiêu cực: Xuất khẩu tiểu ngạch sẽ vẫn giữ ở mức thấp trong nửa cuối năm nay, và ước vào khoảng 1,17 triệu con sẽ được xuất cho cả năm 2017. Tình hình này dẫn đến việc thừa khoảng 1,34 triệu con trên thị trường.

2018: Nhìn về tương lai thị trường heo Việt Nam

So sánh giữa nguồn cung và nguồn ra thị trường, 2013 - 2018 (Đơn vị: triệu con)

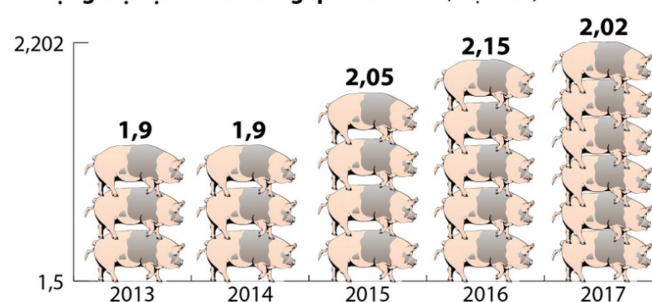
Ghi chú:

Số liệu heo thịt được sử dụng cho năm 2017 là tổng nguồn ra thị trường ở “Viễn cảnh tích cực 2017”

Biểu đồ được vẽ để minh họa sự thiếu cân bằng giữa tổng nguồn cung và tổng nguồn ra thị trường của số heo thịt Việt Nam

Bà Ánh Mai dự đoán, nhiều trang trại sẽ quay trở lại việc chăn nuôi heo khi nguồn cung và nguồn ra thị trường của heo thịt được cân bằng hơn trong năm sau. Tổng nguồn cung heo thịt sẽ tiếp tục tăng và đạt mức 41 triệu con trong năm 2018.

“Tình hình xuất khẩu heo hơi theo đường tiểu ngạch sẽ khó phục hồi và trở lại lạc quan như trước đây. Ipsos dự đoán

Sản lượng thịt lợn hơi 6 tháng qua các năm (triệu tấn)

tổng số heo hơi xuất khẩu theo đường tiểu ngạch vẫn giữ ở mức thấp tầm khoảng 2,41 triệu con trong năm 2018. Nhu cầu tiêu thụ thịt heo nội địa vẫn tiếp tục tăng đều, trong khi nguồn cung sẽ tăng ở mức khống chế, dẫn đến số heo thịt dư thừa trên thị trường giảm từ 7,05 triệu con năm 2016 xuống khoảng 100.000 con năm 2018”, bà Ánh Mai nhận xét.

Sản lượng xuất khẩu chính ngạch đi các nước được dự đoán sẽ vẫn rất nhỏ.

Kịch bản của tương lai

Ông Quách Thế Phong, Giám đốc tư vấn IBC nhận xét: “Giá heo hơi tại trại sẽ phục hồi, tuy nhiên ở tốc độ chậm trong năm tới và khó có khả năng đạt như thời kỳ đỉnh cao trong giai đoạn 2014 đến giữa 2016”. Các bên liên quan tham gia trong chuỗi giá trị sản xuất cần quan sát và thận trọng trước nhu cầu nhập khẩu từ phía Trung Quốc trong thời gian tới để cân đối mức độ đầu tư và giảm thiểu những tác động do biến động giá gây ra. “Ngoài ra, các bên liên đới sẽ chứng kiến sự dịch chuyển trong cơ cấu trang trại nuôi heo Việt Nam”, ông Phong dự đoán. Thị phần của các trại nuôi nhỏ lẻ do vậy sẽ giảm và dần dịch chuyển sang cho thị phần của trại nuôi theo mô hình khép kín.

Với tình hình không rõ ràng trong việc bình ổn giá heo hơi tại trại, các trang trại nuôi heo cần tập trung chủ yếu vào việc tăng cường năng suất và hiệu quả chăn nuôi trong tương lai. Các trại nuôi heo có thể cắt giảm chi phí chăn nuôi nhờ vào việc thực thi một số phương thức như sử dụng thuốc thú y rẻ hơn, áp dụng biện pháp an toàn sinh học, hoặc trộn thức ăn với một vài nguyên liệu thay thế phù hợp. Theo chia sẻ của nhiều chuyên gia, áp dụng phương pháp an toàn sinh học trong chăn nuôi khá cấp bách đối với người nuôi heo. Tuy nhiên, nông dân ta vẫn chưa trang bị đủ kiến thức và cũng chưa nắm bắt được toàn diện phương thức thực hiện an toàn sinh học một cách hiệu quả nhất, đồng thời chưa đảm bảo tối ưu hóa chi phí. Do vậy, nhà nông cần vượt qua những ngần ngại trong cách thức chăn nuôi hiện tại và thực hiện an toàn sinh học triệt để.

Bức tranh toàn diện về cơ cấu chăn nuôi của Việt Nam trong thời gian tới sẽ có những biến chuyển. Những hỗ trợ từ phía doanh nghiệp trong ngành cho nhà nông tìm kiếm giải pháp hiệu quả và tối ưu hóa chi phí trong thời điểm khó khăn hiện tại sẽ giúp doanh nghiệp gây dựng thêm niềm tin và hình ảnh đối với người chăn nuôi. Thêm vào đó, các nhà hoạch định cần có biện pháp chặt chẽ hơn trong việc kiểm soát đàn nái, nâng cao chất lượng thịt heo của Việt Nam và nâng cấp hiện trạng chuỗi cung ứng.

IPSOS BUSINESS CONSULTING